СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 114. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 16-го травня 1940. No. 114. Jersey City, N. J., Thursday, May 16, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПАНІ РУЗВЕЛТ В ОБОРОНІ УКРАЇНЦІВ

НЮ ЙОРК. — У своїй колюмні, яка появляється реґулярно в „Ню Йорк Ворлд Телеґрам", пані Рузвелт, дружина президента, пише 14. травня ц. р. таке: „Українці в тім краю написали до мене досить патетичний поклик, у якім вони кажуть, що втікачі з територій, котрі колись були їхнім краєм, розкинені по цілім світі. Вони хочуть збирати гроші тут поміж собою, якби лиш знали, як получитися з їх власними людьми, котрі терплять по інших місцях. Я роблю спроби довідатися, що можна зробити в тій справі, але коли люди є так порозкидані, то тяжко знайти спосіб їм помогти".

В тій самій колюмні пані Рузвелт згадує про терпіння інших утікачів і про спроби помогти їм, та каже, що всі, котрі можуть чимнебудь причинитись до злагіднення тих терпінь, повинні співпрацювати з Американським Червоним Хрестом.

АМЕРИКА ПРИЛУЧАЄТЬСЯ ДО ПРОТЕСТУ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту повідомив уруґвайського міністра, що Злучені Держави Америки готові прилучитись до інших американських країв у їх протесті проти захоплення Бельґії, Голяндії і Люксембуру з боку німців. У повідомленні говориться, що завданням усіх миролюбних країв є не допускати до свавільного ламання міжнародніх законів.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНҐТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт заявив, що Америка мусить чимскоріше на широку скалю зброїтись. „До лиха з видатками. Нація мусить бути готова" сказав він журналістам. Він не подав точної суми, якої буде жадати від конґресу на ту ціль. Але догадуються, що вона значно перевищить 500 міліонів долярів.

ЗА ПОСПІХ У ЗБРОЄННІ.

ВАШИНҐТОН. — Адмірал Робінсон сказав перед комітетом морських справ, що будова воєнних американських кораблів мусить перейти на засаду 24 годин на добу, з трьома змінами робітників і 48 годинами на тиждень. „Треба будувати кораблі з такою скорістю, яка тільки людськи можлива", говорив він. Водночас він додав, що це не значить, що Америка готується до війни тільки, значить, що Америка мусить бути готова. Її зброєння властне може скоріше забезпечити їй мир, ніж розззброєння.

ПЕРШІНҐ ПРО ПОЛОЖЕННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Першінґ, що командував американською армією в часі минулої війни, зробив публичну заяву, в якій сказав, що Америка в сучасну пору зле узброєна і вона мусить поспішно зброїтись та наконичувати воєнні матеріяли, бо супряди по тім, що діється в Европі, є можливість повної участи Америки в тій війні.

ЄПИСКОП МЕНІНҐ ЗА АЛІЯНТІВ.

НЮ ЙОРК. — Єпископ протестанських церков, Менінґ, сказав до 600 церковних представників, що Америка повинна помогти аліянтам усіми способами, на які її лише стати, з виключенням висилки американського війська до Европи. Бо такого вишколеного війська Америка навіть не має. Зате вона повинна дати гроші, позички, воєнні матеріяли і т. п. Менінґ таврував тих людей, які є засадничо проти всякої війни і сказав, що це не по християнськи, бо християнська наука каже виступати в обороні справедливих засад.

ЗНОВ СПАДОК НА БІРЖІ.

НЮ ЙОРК. — На нюйорській біржі зазначився знов великий спадок вартісних паперів. Деякі з них впали по 19 точок. Спадок стоїть у тіснім звязку з европейськими подіями.

У фінансових колах Ню Йорку розійшлася чутка, ніби перехоплена десь з чийогось радія, що італійський король Віктор Емануель, котрий дотепер спинював Мусоліния проти штовхнення Італії до війни по боці Німеччини, абдикував і що Італія вже на днях вступить у війну проти аліянтів. Та вістка, хоч поширена, ніким не провірена. Та вона також викликує поляку на нюйорській біржі і причиняється до спадку дорогоцінних паперів. Чужі папери зазнали найтяжчого спадку, з винятком японських паперів, які чомусь піднялись угору.

КАНАДА ЗАТИСКАЄ ЗУБИ.

ОТАВА. — Прикрі вістки з европейських фронтів пригнічують канадійців. Та водночас вони сціплюють зуби в рішенні таки довести ту війну до переможного для себе кінця.

ПЕРЕСТОРОГА АМЕРИКАНЦЯМ В ІТАЛІЇ

НЮ ЙОРК. — Кордел Гол потвердив, що американці, котрі перебувають в Італії, дістали пересторогу, що коли не мають особливих інтересів, щоб таки вертались додому. Але Кордел Гол зазначає, що такі самі перестороги дістали американські громадяни майже по всіх інших містах і краях Европи.

ІТАЛІЯ ПІДПИСУЄ КОНТРАКТ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

НЮ ЙОРК. — Італія підписала контракт зо Світовою Виставою в Ню Йорку, що братиме участь у цім сезоні. В контракті Італія собі застерегла, що колиб унаслідок певних подій їй треба було звинути свій павільон, вона це зробить.

БІЛІОНОВИЙ БУДЖЕТ ДЛЯ КАНАДИ

Добре поінформовані кола в Отаві подають відомості, що канадійський уряд на наступній сесії предложить біліоновий буджет, з чого найменше половина буде призначена на воєнні цілі.

ДО ЧАСУ ЗБАНОК ВОДУ НОСИТЬ

Недавно до дентиста д-ра Р. Дж. Гартона в Гленборов, Манітоба, зайшов Джан Оливер Силвестер і сказав дентистові, що хоче вирвати зуба. Дентист вирвав, і за це дістав чек на десять долярів. Дентист зміняв Силвестрові чек і Силвестер 8 долярів сховав собі в кишеню, а 2 заплатив за витягнення зуба. А за кілька днів не вернувся Силвестер до д-ра Гартона, але його чек з банку... Банк написав, що Силвестер не має ніяких зложених у нім грошей. Пішло слідство. Показалося, що Силвестер вже від кількох лікарів, дентистів, крамарів та продавців газоліни вимантив гроші безвартісними чеками. Та скромним показався Силвестер, бо його чеки сягали звичайно від 5 до 10 долярів. Коли справа Силвестра прийшла перед поліційний суд у Вінніпеґу 4. квітня, то проти Силвестра було 14 подібних обвинувачень. За це суддя Т. Дж. Морей засудив Силвестра на один рік тюрми в Гединглі.

АНГЛІЯ ПОШИРЯЄ КРАЄВУ ОБОРОНУ.

ЛОНДОН. — Початий британським міністерством війни рух за орґанізацію оборони Англії перед нападами німецьких військ, спущених з літаків, поширяється. Міністерство війни орґанізує тепер для цеї цілі цілу армію добровольців, які мають служити без заплати.

Німецький уряд подав англійському населенню осторогу через радіо, що того роду акція цивельного населення проти війська стрінеться з такими самими репресіями, з якими стрінулася подібна цивільна акція в Польщі.

ГОЛЯНДСЬКЕ ЗОЛОТО В АМЕРИЦІ

БОСТОН. — До бостонського порту прибув голяндський корабель, який привіз золота на міліон долярів. Голяндські моряки, були здивовані, що по те золото прибув тяжко узброєний автомобіль, зо скорострілами і кількома сторожами. Вони казали, що в Індії, звідки те золото забрано, лиш один тубильний поліцай стеріг те золото впродовж цілої ночи.

У НОРВЕҐІЇ БОРОТЬБА ДАЛІ ВЕДЕТЬСЯ

ЛОНДОН. — Під охороною британської фльоти французи висадили в Норвеґії в околиці Нарвіку нові відділи війська. Як каже донесення, втрати при висаджуванні були невеликі.

ЧЕРЕЗ МУРАШКУ СТАВ ЗАСТУПНИКОМ МІНІСТРА

Д-р Доновен Бартлі Фин, заступник міністра риболовства, оповідав репортерам в Отаві, що коли він сьогодні на такому високому становищі знаходиться, то довела до того маленька мурашка. Раз, коли він працював в електровні в місті Винніпеґу, звернула його увагу на себе маленька мурашка. Зацікавило його, як мурашка згинає свої ніжки. І хоч уже від 14-го року свого життя не був у школі, назад вернувся до своїх шкільних книжок, щоб довідатися, як мурашка ноги свої згинає. І так він зацікавився життям мурашки, що почав пильно читати всякі біольоґічні та хемічні книжки. А далі почав знову ходити й на виклади до школи, хоч вечорами. А це довело до того, що вже 1924 р. він покінчив науки в Манітобському університеті й негайно дістав працю в хемічній лябораторії в Наягара Фолс, в Онтеріо.

ВЕЛИКІ ЗАМОВЛЕННЯ СТАЛІ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК. — Внаслідок того, що аліянти тепер втратили доплив залізної руди зо Швеції, Люксембургу і Бельґії, вони поробили в американських компаніях величезні довгоречинцеві замовлення. Висоту тих замовлень і точне означення продуктів ті компанії держать у тайні. Знавці кажуть, що хоч доплив залізної руди до аліянтів утрачений, то користь з тих копалень не будуть мати також німці.

РОСТУТЬ ХЛОПЦЕВІ ТРЕТІ ЗУБИ

13-літній Мирослав Макух в Едмонтоні зчудував немало дентистів, коли почали йому рости треті зуби. Перші молочні зуби повипадали, а на їх місце виросли тревалі зуби. Від якогось часу почав рости ще один ряд зубів з боку, що очевидно викликує завидь у його ровесників. Та дентист сказав, що треті зуби треба витягнути.

ВІРНІ ПСИ ВРЯТУВАЛИ ЖИТТЯ СВОГО ГОСПОДАРЯ

В Су Лукавт, Онт., видужує тепер у шпиталі Ліо Ледусер, якому його вірні пси недавно врятували життя. Ледусер, що мешкає в Еров Ленд, торговельній станиці Спілки Годсон Бей, був вибрався недавно на санках, до яких були впряжені пси, на полювання вовків. Далеко в лісах він зашпотався і то так нещасливо, що стрільба випала йому з рук і вистрілила. Вистріл відірвав йому два пальці. Довгий час кров з рани виприскувался косицями. І від упливу крови Ледусер так ослаб, що тільки зміг себе ще привязати до саней. Дав розказ псам, щоб завернули додому. І по сімох годинах вірні пси привезли свого обімлілого господаря додому, до Еров Ленд, звідки його відіслано до шпиталю в містечку Су Лукавт.

ДЛЯ НИХ ВІЙНА СКІНЧИЛАСЬ.

Чотири німецькі летуни, зострілені британським підводним човном, ідуть під сторожею на корабель, що має їх відставити до табору для воєнних бранців.

ГОЛЯНДІЯ ЗДАЄТЬСЯ

АМСТЕРДАМ (Голяндія). — Вся голяндська армія з винятком невеличкої частини зложила у вівторок зброю й скапітулювала перед німецькою інвазією.

Зложення зброї наступило на приказ ґенерала Генрія Вінкельмана, головного голяндського команданта, котрий у своїм публичнім поясненні свого поступку каже, що він видав приказ, щоб ощадити терпіння цивільного населення, що не бере участи в боях, та врятувати жовнірів від загляди в безнадійній боротьбі. Його приказ відноситься до головного оборонного поясу коло міст Утрехту й Ротердаму.

Одинока частина голяндської армії, що ще далі бореться проти наїзника, знаходиться в околиці Зеляндү.

Здача голяндської армії має величезне значіння для військового положення Англії, бо тепер німецькі лінії знаходяться всього 185 миль від Англії.

НІМЦІ ЗАНЯЛИ СЕДАН.

ПАРИЖ. — Німецька армія робить страшні зусилля, щоби переломати французьку оборонну лінію. Вона не звертає зовсім уваги на кошти в людях.

У вівторок німецькі війська заняли французьке місто Седан, що лежить 10 миль від границі. Воно звісне з історії французько-німецької війни в 1870-1871. роках.

Бойова лінія між німецькою й французькою армією розтягається тепер на просторі 150 миль через Бельґію здовж французької границі в формі великої латинської букви „L".

ПІДБЕХТУЮТЬ ІТАЛІЮ ДО ПЕРЕДВОЄННОЇ ГАРЯЧКИ.

РИМ. — Протиаліянтські демонстрації по всій Італії йдуть далі. Цим разом у демонстраціях бере звичайно участь шкільна молодь під проводом своїх учителів. Демонстрації прибирають іще виразніший характер, бо на них трапляються такі річи, як глумлення з аліянтських прапорів або національних гимнів. Демонстранти викрикують: „Хай живе Мусоліні! Хай живе Гітлер!"

По Римі часто траплялися напади юрби на чужинців, котрих брали за англійців і французів. Амбасади Голяндії, Англії, Бельґії й Франції радять своїм громадянам покидати Італію. Подібну пораду дає теж американська амбасада американцям, котрих часто беруть за англійців.

ЗА ПІДДЕРЖАННЯ ДОМАГАЮТЬСЯ РЕВОЛЮЦІЇ.

БОРНМУТ (Англія). — Конференція британської Партії Праці постановила попирти новий міністерський кабінет Британії під умовою, що Англія по закінченні війни стане соціялістичною державою.

У своїй резолюції конференція виступила виразно проти диктування британської політики фінансовими колами, як це, на її думку, було в останній війні.

НІМЕЧЧИНА ЗАПОВІДАЄ НАПАД НА АНГЛІЮ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд виразно заповів напад на Англію літаками вже в найближчій будучності.

Німеччина каже, що напади будуть роблені з нових баз у Голяндії.

МАДЯРЩИНА ЗАКРИВАЄ СЛОВАЦЬКУ ГРАНИЦЮ.

БУДАПЕШТ (Мадярщина). — Мадярський уряд замкнув границю між Мадярщиною й німецьким протекторатом Словаччиною.

Рівночасно й Словаччина й Мадярщина покликали до військової служби резерви.

Мадярщина концентрує війська на східній границі Словаччини (себто в Карпатській Україні).

АТАКИ НА КОРОЛІВСЬКУ ПАЛАТУ.

ПАРИЖ. — Німці спустили відділ легкопадових військ на палату бельгійського короля в Левен, де тоді перебував король Леопольд та його мати, королева Єлисавета.

Донесення говорить, що сторожа палати „занялася" наїзниками.

ЦІСАРЕВІ НІЩО НЕ ГРОЗИТЬ.

БЕРЛІН. — Німецькі війська так займали околицю Дорна, де живе бувший німецький цісар Вільгельм, що зовсім не нарушували його спокою.

Відділ змеханізованої армії заняв спокійно Дорн без опору.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО НАЇЗДУ НА ШВАЙЦАРІЮ.

БЕРН. — Британське посольство в цьому місті спалило свої папери, приготовляючися видно до можливого німецького наїзду на Швайцарію. Таке саме зробило французьке посольство.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. — at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 11 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІЙНА ЧИ РЕВОЛЮЦІЯ?

Отто Толишоє, відомий кореспондент „Ню Йорк Таймсу", що недавно за свої донесення дістав відзначення, подає в одному з останніх своїх донесень замітні дані про ідеольоґічний бік війни по німецькому боці. Начальну команду над усіми збройними силами Німеччини обняв самий Гітлер і в своїй проклямації до німців зазначив, що теперішня війна має рішити про долю німецького народу на наступних тисячу років. При тому націстичний уряд у своїй проклямації подав про цю війну такі признаки, що цілий світ тепер може зовсім поважно питатися, чи мається тут до діла з війною, чи з революцією.

За заявою самого націстичного режіму, почата ним війна є революційною війною. Має вона на ціли не лише змінити відношення сил у світі, але змінити самі основи, на котрих цей світ спочиває. З цею війною стає перед світом питання: Чи потрапить удержатися теперішня суспільна, політична і господарська будова світу? Чи зайдуть у ній може основні переміни? Націстичний режім іде до війни в імя нової ідеольоґії. В основі перемін, яких він добивається, ця війна подібна до великої французької революції, хоч іде до зовсім інших цілей, як ішла французька революція. Французька революція йшла проти королів автократії і февдалізму шляхти в імя свободи одиниці. Це була революція лібералізму й індивідуалізму. Націстична революція звертається проти лібералізму й індивідуалізму. Вона хоче збірної відповідальности, колективізму. Не свободи, а залізної дисципліни й авторитарного режіму.

Це наставлення німецького уряду до своєї війни є подією першорядної ваги й для противної сторони. Коли Німеччина поставила війну на такий ідеольоґічний рівень, то й Анґлія і Франція не можуть уже говорити про війну, як про дрібну справу за пересунення сил у світі; як вони займуть таке становище, то не зможуть викликати запалу серед своїх жовнірів і свого населення. Коли Німеччина підбехтує своє населення далекосяглою ідеольоґією, то Анґлія й Франція мусять виписати на своїх прапорах високі ідеали. Не можуть це вже бути якісь відогріті ідеольоґічні останки останньої війни, але мусить це бути ідеольоґія, що відноситься до самих основ господарки, політики й суспільної орґанізації.

Знаменитою нагодою для такої заяви з боку аліянтів є біжучі реорґанізації міністерських кабінетів. Світ жде від Анґлії й Франції щось більше, ніж енерґійнішого ведення війни: світ жде від них також шерокого й глибоко обдуманого пляну про те, як має бути зорґанізований світ, коли їм удасться перемогти ворога, що йде на опанування світу й основну його перебудову на виключну користь Німеччини.

ТРАҐІЧНА ДОЛЯ БЕЛЬҐІЇ

Бельґія — це Україна західньої Европи. Від віків її земля спливала кровю, вкривалася трупом та попелом зруйнованих міст і сіл. Переходили туди всі народи Европи; від давніх гунів до тевтонів. Бо Бельґія є коридором, де пробують протиснутися в противні сторони два світи: романський і ґерманський. Бельґія — це той язичок на вазі, що вдержує рівновагу між тими двома світами. Коли один з них опанує Бельґію, другому нема довгого буття. Тому за вплив на Бельґію, за опанування Антверпії та ріки Мези йде від двох століть завзятий спір між Німеччиною і Францією...

Дня 10-го травня 1940 р. німецькі літаки скинули масу смертоносного заліза на тихі бельґійські міста, як Брісель, Ліеж, Лювен і т. і. І так друга німецька інвазія на Бельґію відбувається в в такий самий спосіб, як у 1914 році.

Як відомо, віт 1839 р. Бельґія була невтральною державою; цю невтральність були тоді заґарантували Франція, Анґлія, Прусія, Австрія та Росія. Тому бельґійські королі не журилися обороною краю, бо вірили, що кожна війна пошанує їх невтральність. Підчас прусько-французької війни в 1871 р. обі воюючі сторони старалися втягнути Бельґію на свою сторону, одначе ні заходи Бісмарка ні теж Наполеона III. не вдалися.

Аж у серпні 1914 р. німецький амбасадор повідомив бельґійського короля Альберта, що німецька армія хоче перейти через невтральну Бельґію та з півночи заатакувати французів. Король Альберт відповів, що чейже Німеччина визнала бельґійську невтральність. Німецький амбасадор іронічно засміявся та сказав ці відомі слова: „Ваша невтральність, це безвартісний кусник паперу". І кілька годин ціла Бельґія засірілася від німецького війська, що під проводом ґенералів фон Клюка та фон Епа почало підбивати Бельґію вогнем та мечем. Як оповідають бельґійські історики, німецькі відділи складалися з тисяч охотників, студентів університету.

Проти 700,000 німецької навали вислав король Альберт у поле бою зле узброєну, зле вишколену та зле вправлену армію з коло 100,000 жовнірів. Одначе ця мала, але патріотична, хоч зле узброєна армія, причинилася до того, що Франція була врятована. Бо за тих кілька днів чи тижнів, що спинили німців на бельґійському відтинку, вможливлено Фанції скоре укріплення загроженого сектора та висилку підмоги Бельґії. Та за це Бельґія дуже дорого заплатила. Вона стратила половину своєї армії, майже всі її більші міста були цілком зруйновані, славний та дуже старинний університет у Лювені з багатою бібліотекою був перевернений горі коренем, а тисячі цивільного населення були розстріляні німецькою владою.

Як норвезький король Гакон тепер, так король Альберт бельґійський у 1914 р. разом зо своїм урядом мусів утікати скоріше до Антверпену, потім до Остенди, а вкінці до француцького порту Гавру.

Завзятий опір бельґійців у таких містах як Ліеж, Намір, Дінан, Тамін, Малін, Аершот і Мобиж обурили німецьку імперіяльну армію. Опір взято як причину для терору. Зпочатку в невтральних державах не вірили про масові екзекуції в Бельґії, одначе, коли на саме Різдво 1914 р. бельґійський патріот, кардинал Мерсіє, видав свій славний пастирський лист, у якому, не зважаючи на німецьку окупацію, згадав за страшні звірства, доконувані німцями, цілий світ повірив, що це була правда.

„Сотки невинних цивільних людей згинули від німецьких куль", писав крадинал у свойому листі. „Я не маю повного спису тих жертв. Я знаю, що в Аершоті розстріляно невинних 29 осіб та нещасні жертви мусіли самі собі копати гроби".

Німі вживали в цій бельґійській кампанії великої скількости своєї тяжкої кавалерії (улани), яка робила нагальні чолові атаки, коли передтим артилерія приготовила ґрунт, цебто знищила бельґійську артилерію та гнізда скорострілів.

Для Бельґії німецька інвазія це була справжня Божа кара. Слово **„бош"** (зґірдлива назва для німців у Бельґії та Франції) стало у них синонімом варвара та дикуна. Бельґійців обурювало, що німці забирали їм самоходи, мотоциклі, вози, коні, корови, рільничі прилади, промислову машинерію, харчеві запаси і т. п. Численні тисячі бельґійців, що з ріжних причин не могли були піти в армію, були забрані в т. зв. робітничі баталіони та вислані до Німеччини для обрібки ріллі.

Сотки тисяч бельґійців булиб тоді погинули, колиб не Бельґійський Допомоговий Комітет, заснований в Америці під головством Герберта Гувера, який урятував їх від голодової смерти.

Нині, більш як двацять пять років по першій траґедії, Бельґія стає тереном нової німецької інвазії. Одначе Бельґія 1940 року не та, що була в 1914 році! Навчена раз непошануванням писаного договору німцями, ця Бельґія від 1919 р. плекає мілітарну традицію і сильний патріотичний дух. Покійний король Альберт, що згинув траґічною смертю на прогульці в 1934 р., оставив світлий примір власного завзяття та посвяти. Його син Леопольд III., теперішній король Бельґії, що був в окопах разом з батьком у сталевому шоломі та одержав вогненне хрещення від німців, знає, що саме може врятувати незалежність Бельґії. Нині Бельґія може виставити 800,000 до 900,000 добре вишколеного війська, вона має багато повзів та літаків. Бельґійський уряд збудував т. зв. малу лінію Мажіно, яка йде над рікою Мезою та каналом Альберта. Це правда, що німці мають величезну перевагу в літаках, у тяжкій артилерії, повзах та в числі людей, але Бельґія з Голяндією можуть поставити 1,200,000 доброго війська. Крім того Бельґія має з Францією військовий союз, підписаний 1921 року. І, як бачимо, Анґлія та Франція вже вислали численні літаки та військо на поміч Бельґії.

Бельґія грає дуже важну ролю в історії української еміґрації та скитальщини. Це була одинока країна в Европі що приняла більшу скількість українського студентства. Десятки студентів українців покінчили студії в Ліежі, Лювені, Антверпені та Бриселі. Багато з них одержували приміщення в Бельґії, деякі лікарі та інжиніри їхали на посади до Бельґійського Конґа.

Старанням митрополита Шептицького бельґійські духовні кола уможливили прибуття більшої скількости українського студентства з Західньої України, Буковини та Карпатської України. Вони мають свій осередок у Лювені, при університетській фундації, заснованої кардиналом Мерсіє ще в 1921 р.

Українські студенти зорґанізовані в Бельґії в **„Насус"-і (Національний Союз Українських Студентів в Бельґії),** з філіями в Ліежі, Бріселі та Ґенті. Обєднуючою українською орґанізацією є **„Українська Національна Рада"** в Бріселі, на чолі з відомим українським патріотом та визначним публіцистом, інж. **Д. Андрієвським.** Саме цього місяця він плянував видавати журнал англійською та француською мовою „Україна сучасна й минула".

Крім інж. Д. Андрієвського пробувають у Бельґії п. **М. Граб,** визначний український католицький діяч у „Пакс Романа", інж. **А. Кішка, м-р Жигмонт Процишин,** відомий молодий письменник та поет, та студенти панна Марта Горняткевич, Лев Обушкевич, Вол. Кишакевич, Роман Степаняк, Микола Демчук, Василь Тодорів, Василь Лесишин, Іван Столяр, Роман Винницький, Михайло Степан, В. Огаренко та багато інших. Усі ці вичислені студенти — це укінчені або на укінченні лікарі, інжиніри й економісти. (В. Душник, редактор „України" та „Тризуба" в Америці теж укінчив лювенський університету, а панна Марія Клячко є його студенткою, що перебуває тепер в Америці).

Крім тих українських орґанізацій існують іще орґанізації українських робітників у Бріселі, Ліежі, Серені, Намірі, Монсі й інших. Є також **„Товариство бувших вояків української армії"** на чолі з сотником Царком, товариство уенерівців **„Вільна Україна"** на чолі з п. Олексюком та українська греко-каст. парохія в Бріселі.

Німецький удар на Бельґію відчують дуже болючо українські студенти та еміґранти. Бельґія була їм другою вітчиною, яка не жалувала ні місць ні хліба для безпритульних, обездолених синів українського народу. Хто зна, може неодин український студент знайшов смерть під камінням розвалених німецькими бомбами домів Лювену, Бріселі чи Ліежу?

Українська еміґрація в Америці добре відчуває біль Бельґії, отої України західньої Европи, яка стільки разів виказала свої симпатії до Бельґії східньої Европи — обездоленої України...

ВІСТІ З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

В річницю славних днів Карпатської України підпалено коло містечка Чанадіївка велике господарство мадярського ґрафа, де була переходово приміщена мадярська кавалерія. Згоріли стайні, як також маґазини з великим військовим майном. Українське населення нечинно придивлялось на пожежу. Гонведи безуспішно гасили страшний вогонь. Спричинників пожару мадярська поліція не знайшла. В околиці Чанадієва виарештовано у звязку з цією подією багато бувших січовиків, яким нічого не могли доказати й згодом повипускали.

В Мадярщині вже від року постійно мобілізують та демобілізують, подібно, як це відбувалося в останньому році існування Польщі, чи ЧСР. По недавній частинній демобілізації знову мобілізують, і то покликають резервістів аж до 50 років. Мобілізація зачалася в другій половині березня (від 16-го) й переводиться тихо — листовною системою. В Карпатську Україну постійно напливають нові резервісти з корінної Мадярщини. До Собранець приїхали покищо дві сотні, де їх відразу умундуровано. Ціла долина Ужа від Ужка аж по Ужгород переповнена мадярським військом. В кожному селі знаходяться менші частини. В Перечині й Вел. Березнім приміщено по цілому полку. З Карпатської України покликують лише льояльних. Всі бувші вояки за часів ЧСР одержали вже військові книжки, а всі, які не були вояками, повинні аж до 60 літ ставати перед бранковими мадярськими комісіями.

Остання мобілізація, за мадярськими заявами, переводиться проти Румунії, але правдоподібніше, що переводиться у звязку з заключенням миру між Фінляндією й Советами, бо мадяри сподіваються, що СССР по мирі з фінами може їм загрозити. Також панує великий страх і перед німцями.

З початком весни помітно знову багато втеч до Советів. Між іншими втік до Советів навіть і секретар Бродія — Лавинець.

Урядовців немадярської народности далі переносять до корінної Мадярщини. Трапилось кілька випадків, що перенесено навіть таких українців, що ані слова не знають по мадярськи. Один із таких українців, урядовець податкової управи, пише до родичів, що в Мадярщині він є предметом висміювання й знущання, і кінчає свого листа так: „краще булоб, як би ти мене, мамо, на світ не родила"...

Дотепер є ще в Мадярщині до 70 тисяч польських вояків. Перебувають вони головно у військових таборах, між іншим у Кривій і Варію-Лопоші, де колись були концентраційні табори для січовиків. У таборах годують мадяри своїх гостей, „спільнокордонників", погано. Багато простих вояків утікають додому в Ґубернаторство, чи в інші держави. Польські офіцири в обірваних військових уніформах мандрують по краю й жебраують куска хліба від українського селянина. Багато поляків служать у мадярській розвідці в нутрі Мадярщини і за кордоном. Українське населення, боячись польських „шпіцлів", не хоче взагалі говорити з такими „мандруючими офіцирами". В Кошицях має бути мадярська шпіонажна канцелярія, в якій служать багато поляків, що перекрадаються на Словаччину, Чехію та бувшу Польщу, і приносять мадярам інформації.

На основі мадярського протижидівського закону позбавлено всіх жидів у корінній Мадярщині концесій на коршми й трафіки. В Карпатській Україні полишено жидам і на далі концесії мабуть з інтенцією, щоб опоювано „русина", бо мадярам це не шкодить. Також дозволений вільний продаж денатурового спирту. Бідне населення, головно Мармарощини, користаючи з того, розпивається „дриґаноминдрою" до нестями. Це є зразок „святостефанської" опіки над „рутенцями".

До всіх українських шкіл заведено мадярською мовою мадярське „Вірую". Перед і по науці українські діти повинні висловлювати мадярською мовою такі золоті слова: „Вірю в Бога, вірю у вітчину, вірю у воскресення Мадярщини".

Між українським населенням Пряшівщини в останньому часі сильно зростають большевицькі настрої. Населення переважно темне, збаламучене мадярським духовенством, цілком здеорієнтоване. Плеканий мадяронами сповидний русофілізм перемінюється, як в епархіяльних середніх школах Пряшова між молоддю, так і на провінції між селянством — у мрії про „велику большевицьку Росію". Словацькі урядові чинники не можуть цього зрозуміти, не хотять в українському питанні зайняти ніякого становища і стараються продовжати в Пряшівщині стару чеську політику ділення. Найохотніше бачилиб, щоб „руснаці" поставали відразу словаками й ґардістами. Національно малосвідомих „русинів" мало захоплює Словаччина й тому одні тягнуть до Мадярщини, другі мріють про прихід „русских" большевиків.

Одначе крізь тяжкі нетрі відсталости, темноти й москвофільства пробивається в душі пряшівського лемка й українське самопізнання. Нечисленне українське вчительство має перед собою тяжку, відповідальну, але вдячну працю.

Перед двома місяцями з „русскої" вчительської семинарії з Пряшова втекли три учні до Советів. На днях один із них написав своїм співучеником пропаґандного листа з Ленінґраду. Також кілька учнів утекли з горожанської школи в Межилаборцях і один із них написав ізза Уралу. Це є плоди москвофільського виховання пряшівських мадяронських попів, на яке словаки дивляться байдуже. Так виглядає, якби це було їхнім бажанням.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО ҐАЗЕТЯРА.

В Анґлії на одній стації знайдено тіло відомого американського журналіста й военного репортера Веба Милера. Розслід показав, що він мабуть був убитий залізничим поїздом підчас нічної темноти.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(46)

— Та хіба тобі не повилазило? — засміявся сотник. — Хіба ти не бачив, як трицять козаків з почоту пана Хмельницького вломилися до острога, ключі тобі вирвали, досмертя нерелякавши й пана Хмельницькго з острога визволивши, туди пана Чаплинського заперли, а ключі з собою на вічну памятку забрали... Ну, бачив?

— Бачив, ваша милость.

— Так і заманіфестуй те в городі, що бачив. А покищо прощавай!

Ключник поклонився в пояс, юрба з шанобою розступилася й барвиста кавалькада, з паном сотником у проводі, знялася мов крилата.

Хтось з вартових при городській брамі вдарив зневевя на ґвалт. Брязнули ретязі, заскрипіли журавлі й тяжкий міст почав підійматися знад роґа. Та тут же хтось відірвав вартового від ваги, напружені ретязі зойкнули й міст мов трава впав з лоскотом на рів. Стукіт копит сорока коней заглушив крик, курява покрила собою заміщання, що скипіло довкола городської брами.

Сонце схилилося вже низько-низенько й крівавлючи тихе плесо Тясмину, останніми рубінами грало на мушкетах сотникового почту.

XI.

Дива дивні діялися, давно забуте відживало, щось нове й незвичайне народжувалося в Україні. Від села до села, від хутора до хутора неслися якісь чутки дивні, вісті трівожні. Про війну якусь велику й кріваву, що то світ переверне й гори з долинами порівняє, говорили ті чутки. Ніхто не питався — хто з ким, проти кого й за що воювати буде, але всі вірили, що станеться щось таке, чого досі не бувало й від чого вже ні викупити, ні відпроситися.

Де взялися по селах та хуторах, по містечках та степових балках сліпці й бандуристи, що то вдень пісень та дум виспівували, а поночах, на нічліґах дивні дива розказували, на боки поглядаючи чи хто непрошений не підслухує. Старих робота не бралась, а молодь так таки на очах таяла, мов під землю западалася. Не помагали старостинські чати, розставлені по шляхах та роздоріжжях. Не помагали підслухи по коршмах. Ніхто туди не заходив і підслухувати не було що.

Запорожців, скільки їх одинцем і гуртами не вешталося перед тим, тепер мов і не було ніколи на волості. А коли й зявився який мов на показ, то спішно своє діло ладив і провадив таксамо, як несподівано зявився.

Споважніли й реєстровики; якісь ради радили та на наказну старшину зпід лоба поглядали. Де не взялася по хуторах та по селах зброя. І шаблі, і списи, і мушкети, і гаківниці. Усякої та ще й не найгіршої. Чи її де з землі викопували, чи відкіля хтось мажами навіз, Бог його святий знає. Що її не знаходили, скільки її не відібрали, нова на її місце зявлялась, а разом з нею і неначеб людські чола підіймались і розгиналися спини...

Та не тільки з людьми щось дивне діялося. Знаки якісь зловіщі зявлялися на небі, непамятні речі творилися на землі. А може це людям так тільки здавалося? Може те, що вони тепер бачили, траплялося й передтим, а тепер вони це тільки виразніше спостеріґали і по душі собі толкували?

Весною сарана хмарами впала на Дикі Поля, козацьке господарство на зимовниках знищила, трави вигубила й озимину вижерла до коріння. Старі люди говорили, що так звичайно бувало, коли орда мала всею силою зо своїх гнізд рушити...

Одного дня літом сонце затьмарилося й такий неспокій опанував людьми й тварину, що все ховалося по хатах та загородах, мов перед невідхильною загладою тікаючи. (Дальше буде).

З ДНЯ

ЗАВЕЛИКА ОБЕРЕЖНІСТЬ.

В українських часописах можна нині зустріти багато голосів, які радять українській заграничній політиці займати дуже обережне, вичікуюче становище. Ці поради зводяться до таких думок:

Нинішні воюючі табори досить рівно поділені. Нема певности, котрий з них виграє. Назагал, у теперішню пору, навіть більше можливости на вигру має Німеччина ніж аліянти. Супроти цього це ще одна пересторога, що українці не повинні анґажуватись занадто ні в один ні в другий бік. Треба вижидати, аж справи виясняться, себто аж виразно покажеться, по чиїм боці вигра. Зрозуміло, що рук закладати не можна і треба далі працювати, але без анґажування в котрийнебудь бік.

Треба домагатись наших прав, треба робити пропаґанду українській справі, треба представляти її потенціяльні можливості. Застановляти інших, нехай анґажуються в нашій справі, нехай скажуть виразно, що з нею хочуть зробити. Дотепер ні одна сторона цього не зробила.

РОЗЧАРУВАННЯ В ЧУЖИХ.

Німеччина зпочатку була трохи заанґажована в українській справі, кажуть ті голоси. Опісля, під напором своїх власних інтересів, кинула українську справу. Але, хоч це болюче для українців, вони не можуть вимагати від німців, щоб вони українську справу ставили вище своїх власних інтересів.

Аліянти ще менше колинебудь сказали в українській справі, ніж німці. Вони теоретично голосять, що борються за високі ідеали, але в лицемірний спосіб ні словечком не скажуть про незмірні терпіння українського народу. Щобільше, вони до табору „оборонців високих ідеалів" мов на глум зачисляють наших гнобителів. Тим гнобителям вони навіть нишком обіцяють знов віддати українські землі.

Тому нема найменшого інтересу українцям анґажуватись по боці аліянтів. „Не хочемо бути підніжками чиїмись і наосліп звязуватися з кимсь, не маючи найменшої ґаранті, що ті, з ким ми звязуємося, візьмуть під увагу наші національні інтереси", заключають ці наші голоси і повторюють іще раз, що нам таки треба бути обережним і стояти осторонь від обох таборів.

ЯКА ОСТАТОЧНА ЦІЛЬ?

Як уже читач сам завважить, ці аргументи мають багато слушности. Вони немов відбивають те, чим нам здавна наболіло серце. А всетаки, до чого всі ці аргументи прямують? Прочитавши їх уважно, а навіть вивчивши їх напамять, що чоловік, і то відповідальний за українське життя, зачне робити?

Нічого. Ці аргументи не мають у собі динамічної сили і вони викликують лиш огірчення, а не волеві імпульси. Вони дадуть лиш декому півсвідому сатисфакцію, мовляв „ви, світові потуги, зле з нами обходились і тому ми тепер цілком не будемо симпатизувати з вашими терпіннями; ми будемо цілковито невтральні", і більш нічого.

ЧИ З ЦЬОГО БУДЕ КОРИСТЬ?

Зрозуміло, що з нашої нечинности не буде українським визвольним змаганням жадної користи. Серед такого пасивного відношення ми цілком певно програємо. Бо не може виграти той, що цілком не бере участи в грі. Не може виграти ставки на коня той, що такої ставки цілком не поставить.

Правдою є, що в заграничній політиці рішає виключно себелюбний інтерес даного народу. В отсій колюмні це було підкреслюване багато разів. Правдою є, що на чужі потуги не можна рахувати так, як дитина рахує на маму. Вони можуть кожної хвилі „зрадити". Але деколи чужі потуги мусять „зрадити" когось чужого, щоб не зрадити своїх власних інтересів.

Правдою є, що Гітлера нема що винувати, що він „зрадив" українців у Карпатській Україні і на західньо-українських землях. Але правдою також є, що нема що аліянтів винувати за те саме, що вони „зраджували" нас і, не оглядаючись на наші терпіння, робили те, що їм було вигідно. Так усе було в політиці і так усе далі буде. Це факт, з яким треба погодитись і ним не огірчуватись, тільки підходити до нього з іншого боку: підходити так, щоб інші не „зраджували".

ПІДХІД ДО ЧУЖИХ ПОТУҐ.

Слаба сторона все виставлена на те, що її хтось може „зрадити". І українці, як довго є слабі, мусять з тим рахуватись. Але українські політики всетаки мусять брати під увагу, що далеко частіше будуть нас чужі „зраджувати", коли ми не входитимемо з ними в порозуміння і не схочемо з ними в міжнародній політиці співпрацювати.

Коли ми ляжемо під грушу, то таки є мала можливість, що якась грушка впаде нам у рот. Коли ж ми ляжемо під вербою, то за тисячу літ ми цього не дочекаємось.

Правдою є, що союзні держави з нами нераз лицемірно поступали. В часі минулих визвольних змагань, коли ми, морально узброєні точками Вилсона боролися за свої права, аліянти піддержували Польщу, Денікіна, Колчака, Врангеля, Юденіча. Нам навіть медикаментів не хотіли продати.

Це огірчує. Але подумаймо, чи наші політики тоді не робили часом тої помилки, що не старались представити українських визвольних змагань у політичних колах аліянтів, а понадусе, чи наша політика хотіла тоді співпрацювати з аліянтами. Чи може вона вцілости оберталась в орбіті впливів центральних держав? Коли вона оберталась в орбіті впливів центральних держав, то тоді не нарікаймо, що аліянти піддержували Денікіна і Польщу. Цеж ясне, що вони мусіли так робити.

ЯКБИ...

А тепер, маючи на увазі ті речі, які вже довершились і про які значно лекше видавати осуд, ніж про речі, що ще не довершились, запитаймо себе: Чи добре це булоб вийшло для української справи, якби під час минулої війни група кращих наших політичних діячів, оперлись на американську і канадійську базу, була розпочала активну (не вичікуючу) політичну акцію по боці аліянтів, щось на взір Масарика і Бенеша, або Падеревського, Дмовського, Галера?

Чи добре це булоб, чи ні? Чи малиб ми більші впливи в часі підписування версайського договору, чи ні?

Скаже дехто: „А, нашого положення не можна рівняти до чеського". Так, до чеського не можна рівняти, але до польського цілком певно можна. Воно під ґеополітичним оглядом було ідентичне з нашим. Але наші політики в тих важних хвилях не хотіли „орієнтуватись" на нікого, хіба на того, що змусив їх до того фізично. Зате поляки „орієнтувались" на два боки, а навіть по обох боках творили свою армію... Вони також були обережні, але в іншім розумінні, ніж ми. З „обережности" ми не хотіли ставити на жадного коня. Вони з обережности поставили на обох. Хто краще вийшов — знаємо.

КІНЦЕВА ЗАВВАГА.

Крім того ми в Америці є ще в спеціяльному положенні, вигіднішім від інших українців. Ми мусимо брати ту лінію, яку забирає край, в якім живемо. Або мусимо цілком мовчати. Чи мовчанкою ми зможемо чимнебудь причинитись до визволення наших братів?

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІЙСЬКОВИЙ КОМІТЕТ КОНҐРЕСУ.

При нагоді відвідин у Форт Белвуар, у Вірджінії, члени комітету стріляли до влучі з ріжних військових знарядів. Сенатор Лондін, перший зліва, не пропустив даром ні одної кулі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Жіноцтво відсвяткує память Софії Русової.

З ініціятиви філії С. У. А. в Дітройт, Міш., рішено влаштувати жалібну академію в память великої української діячки і вченої, проф. Софії Русової.

Щоб свято це вийшло величавіше, філія СУА запросила до участи всі українські жіночі товариства. В тій цілі відбулись уже збори, 30. квітня і 7. травня, на яких явились представниці таких жіночих організацій: відділи СУА: з Гемтремк від. 26, з західньої сторони Дітройту від. 23, 16 і 37, з північної сторони від. 5, 31 і молодечий відділ 56, а з Дірборн відділ 57; Український Золотий Хрест зах. стор. від. 14 і з Гемтремк від. 34; Сестрицтво Апостольства Молитви з української церкви на Кліперт; жіноче Тов. Просвіта з Робітничого Дому; Жіночий Демократичний Клюб з Гемтремк і Жіноча Сотня Гетьманської Січи.

На зборах начеркнено програму і порядок жалібної академії, яка відбудеться в неділю, 2 червня, в Арт Музею.

Перенята смутком по втраті своєї великої вчительки і провідниці, вище згадані жіночі організації отсею дорогою запрошують усе українське громадянство до участи в цьому жалібному обході, щоб так віддати поклін вельми заслуженій народній працівниці, яка усе своє довге життя присвячувала культурній праці для свого народу, яка вказувала шлях правди і своїм словом, писаним чи живим, плекала народню силу і повагу.

Загал нашого організованого і неорганізованого жіноцтва, на превеликий жаль, мало обзнайомлений з творчою працею покійної Софії Русової. Тому жіноцтво повинно прибути на цю жалібну академію і почути про широку і світлу працю Покійної.

Ю. М. Ш.

АЛЕНТАВН, ПА.

Свято Ольги Басарабової.

Дня 24-го березня ц. р. влаштовано в нас заходом Союзу Українок Америки свято в честь Ольги Басарабової. Свято почалось панахидою, яку відправив о. Й. Филима в православній церкві св. Марії. До панахиди станули членниці С. У. зо світлом. Всі разом піднесли щиру молитву за душу бл. п. О. Басараб, що згинула геройською смертю за національний ідеал.

В год. 8-мій вечором відбулась дальша програма свята з концертом. На сцені був виставлений портрет О. Басарабової, прибраний вишивками. Свято відкрив о. Й. Филима. Вступне слово виголосила предс. пані Параскевія Лаба, котра в коротких словах висказала ті муки, які перенесла Ольга Басарабова за свій нарід та як умерла в польській тюрмі. На зазив бесідниці всі повстали з місць і віддали поклін мучениці. Програму перепровджувала панна Марія Турчин. Першою точкою був виступ жіночого хору Союзу Українок. Хор відспівав такі пісні: „Боже великий, Творче всесильний", „Світе тихий" і „Не здавить ворог нас". Між піснями деклямували: пані Параскевія Клапко — „Поклін Геройці"; пані Текля Король — „Незнана могила"; панна Марія Турчин — „Сестрі українці"; пані Марія Іваськів виголосила з дійсним чуттям деклямацію — „І в мене був Рідний Край".

В другій частині концерту пані Олена Штогрин виголосила реферат про життя Ольги Басарабової і про її діяльність.

Третю частину програми виповнив церковний хор піснями: „Далека Ти, а близька нам", „Ви жертвою в бою", „Ой зійшла зоря" і „Ой, горе калині".

На кінець забрав іще слово о. Й. Филима і сказав, що кожна свідома жінка повинна старатися причинитись чимнебудь для загального добра свого народу і йти слідами, якими йшла наша геройка Ольга Басараб. Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

По відчисленні розходів вислано через Обєднання $5.

Палагія Ришко, секр.

КІЛЬКА ДАТ З ЖИТТЯ ПОКІЙНОГО ЕП. НЯРАДІЯ

Подаємо за канадійським часописом „Українські Вісті" деякі відомості з життя і діяльности Покійного крижевацького єпископа Діонісія Нярадія, що був теж свого часу Апостольським Адміністратором Карпатської України.

Преосв. Діонісій уродився в 1874 році в Бачці у рідні українських емігрантів. Гімназію скінчив у Загребі, богословські студії відбув у Львові та в Римі, де став доктором богословії. Був ректором греко-католицької малої семинарії в Загребі та коадютором тамошнього єпископа. В роках 1919—1925 був Апостольським Адміністратором Пряшівської єпархії, де здобув собі загальну любов і пошану закарпатських українців. Опісля став єпископом у Крижевцях для греко-католицьких українців у Югославії. На цьому становищі розвинув велику діяльність і причинився багато до релігійного та національного відродження бачванських українців. Його заходами були побудовані численні церкви, повстали народні інституції, друкарня. Він оснував українські часописи — „Руски Новини" в бачванськім говорі і „Рідне Слово" українською літературною мовою. До своєї єпархії спровадив з Галичини сестер служебниць, сестер василіянок і оо. василіян.

Коли в 1938 році заіснувала автономна Карпатська Україна, заіменовано Преосв. Діонісія Нярадія Апостольським Владикою на місце мадярона єпископа Стойки.

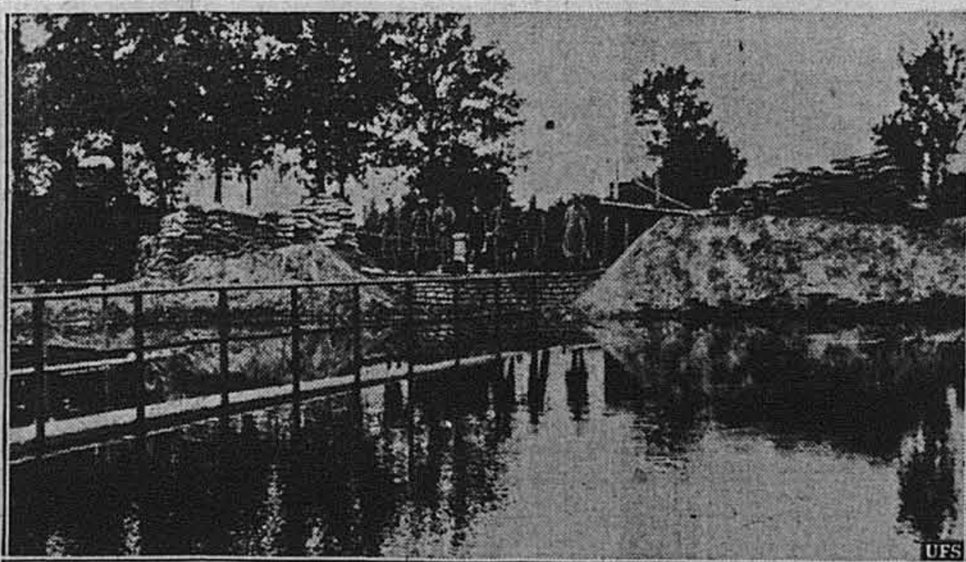
Радісно привитало Закарпаття Преосв. єпископа Нярадія. З нагоди першої Служби Божої, яку відправив Преосв. Діонісій у Карпатській Україні, писав Д. Митрович у „Новій Свободі": „Нарід зрадів, що йому Небо зіслало Архиєрея, котрий правив Святу Літургію за самостійну Карпатську Україну, за її нарід, за владу й за її добро — щоб усі були за одно". Інсталяція відбулася в неділю, 4. грудня 1938, і мала незвичайно торжественний характер.

Обнявши дієцезію, Преосвящений Діонісій Нярaді розвинув живу архипастирську діяльність. Відбулися зїзди деканів у Хусті, Михайлівцях і Сваляві. Преосв. Діонісій постійно відбуває поїздки по цілій території Карпатської України, переводить візитації, проповідує до народу, заводить відповідні реформи. Під його впливом Карпатська Україна переживає не тільки національне, але й релігійне відродження.

Коли мадяри впали на Карпатську Україну, Владика Нярaді, як добрий Пастир, заявив, що остається далі на становищі найвищого душпастиря Карпатської України, щоб нести населенню духовну потіху в часі національної трагедії. Але не судилося. Мадяри інтернували Преосв. Нярадія в Хусті, заборонили якийнебудь звязок з вірними, ба навіть з найближчими співробітниками. Йому навіть не позволили відправити Службу Божу. Опісля під поліційною ескортою відставили до Будапешту, ніби на розмову з міністром освіти. Але ніякої розмови не було. Щойно коли Преосвящений Нярaді удався до Апосольського Нунція, де був дуже прихильно прийнятий, мадярський міністер освіти попросив до себе Преосв. Діонісія і змивав із себе всяку вину з приводу всього, що сталося, особливо нарушення єпископської чести і гідности Апостольського Делеґата. З Будапешту вибрався Преосв. Діонісій Нярaді до Крижевець, звідки поїхав до Риму, де Св. Отцеві здав звіт зо своєї діяльности як Апостольського делеґата в Карпатській Україні.

Від того часу Преосв. Нярaді остався в своїй крижевецькій дієцезії, присвятивши всі свої сили для українського народу в Югославії.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ОБОРОНА ГОЛЯНДІЇ.

Залиття краю підчас недавніх маневрів, на вістку про наїзд Німеччини. Тепер так залиють край зовсім на серіо.

МИ І НАШІ ДІТИ

[Це одна з черги статтей, зладжених Ф.Л.І.С.-ом, яка обговорює деякі питання, що повстають між родичами та їх дітьми. Коли маєте які завваги чи питання, то звертайтесь (коли можливо, то по англійськи) на таку адресу: F.L.I.S. — Parent, 222 4th Avenue, New York City].

ПОГОВОРІМ ПРО ЦЕ ЩЕ РАЗ.

Кілька тижнів тому ми писали, що в деяких родинах існує непорозуміння тому, що діти не розуміють добре мови батьків, а батьки не знають по англійськи. Але можуть бути ще й інші причини, через котрі бувають роздори в родині.

Коли ви мали зо своїми дітьми щиру, батьківську розмову? Чи давно це було? Буває, що як діти виростають, то відчужуються від родичів; між ними твориться стіна. Одначе щирі батьківські слова мають таку чарівну силу, перед якою не встоїться найгрубший мур. Ану, пробуйте вжити цеї сили.

Було відомо про одного двацятьлітнього хлопця, що донедавна належав до вуличної шайки злодіїв. Він робив багато такого, за що його чекала кара довголітньої тюрми. За його власними словами про своє життя, його злодійська кариєра почалася з того, що, маючи заледви сім літ, крав овочі зпід крамниць враз з іншими хлопчиськами. А коли трохи підріс, то крав деякі річи, виложені на лядах 5 і 10-центових крамниць. Пізніше з товаришами крав авта і творив ріжного роду вуличні авантури. Через те нині його товариші сидять у тюрмах, а він мав щастя і ходить на волі. Можливо, що вже навіть не краде, але напевно не знати. Навіть якби він уже і не займався злодійством, то його життя, так би сказати, напів пропаще.

Одного разу його запитали, чи його родичі знали про те, що він робить. Він зо зворушенням відповів, що ні. Родичі взагалі ним не цікавились. Він ріс і виховувався на вулиці. Одна з його сестер любила його, але вона померла. Запатаний про це, відповідав зо сльозами в очах. Він признався, що передтим ніхто з ним про такі річи не говорив.

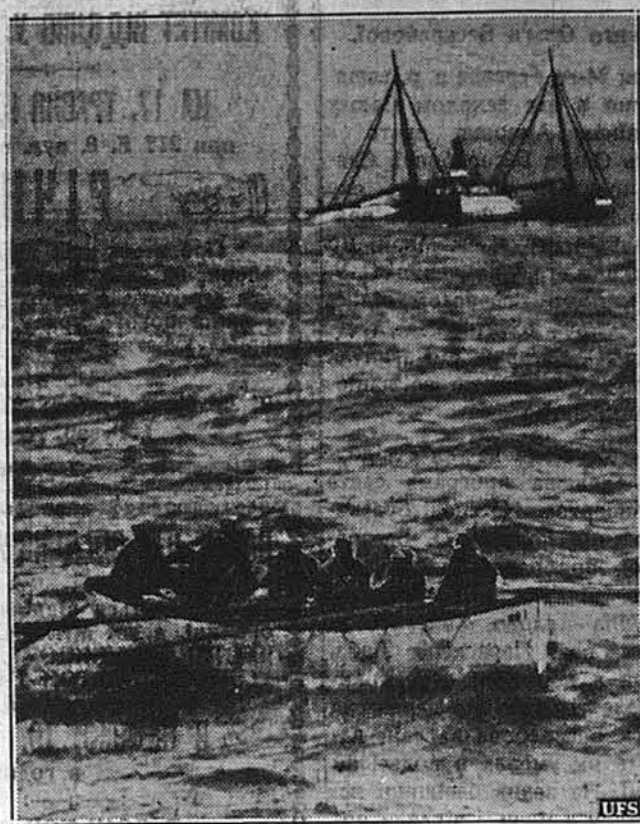
Якби родичі цього хлопця були ним змалку цікавились, то певно булиб довідалися, що він починав красти. Діти звичайно люблять хвалитися тим, що вони роблять. Підростаючі злодійчуки люблять показувати, які вони непоборні та відважні, хоч на ділі великі боягузи. Якби батько і мати цього напів пропащого хлопця були мали з ним батьківські розмови, то він напевно був би вимовився про те, чим він займається. В такім випадку розумні батьки були би дипльоматично відвернули його від злої привички так, що нині і йому булоб добре і родичі малиб з нього потіху. А так що? Мати не звертала на нього уваги, бо вічно працювала, а батько, замісць розумної перестороги і поради, часто розмовляв з ним при помочі бука.

Через це власне між ними повстала стіна. Син ступнево тратив повагу не тільки до своїх батьків, але і до того краю, з котрого вони приїхали. Дорікав їм, що вони „форінери" і робив немудрі завваги, що вони не вміють дітей виховувати. А родичі, у свою чергу, були ображені поступками свого сина і нарікали на Америку, що їм дітей зіпсула. На ділі так зле не є. Тисячі батьків чужинецького роду так примірно виховали свої діти, що можуть неодного американця застидати. Діти звичайно судять батьківщину своїх родичів відповідно до того, що діється в їх домі. А воно буває інакше.

При кінці цеї статті треба згадати, що виховування дітей це дуже тяжка справа. Нераз буває так, що в родині зайде непорозуміння з такої простої дурниці, про яку і згадувати не варто. Діти нарікають на родичів, а батьки жалуються на дітей, дорікають їм так, що в хаті твориться пекло. А цього зовсім не треба. В багатьох містах є люди, які вміють такі родинні непорозуміння залагодити. Якщо маєте в хаті такий або подібний клопіт, то напишіть до нас, а ми вишлемо вам їх адреси. Пощо мучитися, коли життя можна зробити спокійним і щасливим. Напишіть до нас.

ФЛІС.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

РЯТУНОК НА МОРІ.

Коло Юріка, в Каліфорнії, затонув підчас бурі скунер „Дейзі Метюс". На човні прибережної сторожі моряки, вирятувані з потопаючого корабля.

ПИЙТЕ МОРКВЯНИЙ СОК!

Морквяний сок — то дуже уздоровляючий напиток. Він особливо багатий на вітаміни А й С. Вітамін А уздоровляє шлунок та добре впливає на легені. А вітамін С очищує й зміцняє кров. Взагалі морквяний сок має в собі багато оздоровляючої сили. Тому й моркву сиру добре їсти. Морква варена вже не має стільки оздоровляючої сили.

Коли морквяний сок кому не смакує, то можна його й засолодити цукром.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ БРІТЕЙН, КОНН. Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 254., відбудуться 17. травня на Дудяк Гол. Проситься всіх заявитися. — Стенлей Андрусьо, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Звичайні збори Сестр. Любов, від. 37., відбудуться в пятницю, 17. травня, в 7:30 вечером, в У. Н. Домі. Проситься членниць місцевих і позамісцевих прийти на ті збори. Буде раздання чеків-дивіденди. Ті, що довгують, повинні сплатити свій довг, бо інакше будуть суспендовані. Нових членниць принимаємо без вступного до У. Н. Союзу і до Сестр. Любов. — Анна Пограничнa, предс.; Анастасія Огар, кас.; Евдокія Кардаш, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Надзвичайний мітінг Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудеться в неділю, 19. травня, в 2. годині попол., в гали Гор. Клюбу, 13 Вашингтон Ст. Буде роздання дивіденди і інші важні справи. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

ВЕСТ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Згода, від. 62., відбудуться в суботу, 18. травня, в годині 7. вечером, під ч. 6337 Reedland St. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — В. Волчанський, предс.; З. Прокіп, кас.; О. Турінець, секр.

ВІЛКС-БЕРИ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 19. травня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути конечно на ті збори, бо є одна важна справа до полагодження. Також напоминається довгуючих членів, щоби заплатили свою місячну вкладку, щоби не нарікали на нікого, коли будуть суспендовані. Будеться також роздавати чеки як дивіденду від У. Н. Союзу. — Петро Герман, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206., відбудуться в суботу, 18. травня, в годині 7. ввечір, в церковній гали, 74 Геріс Ев. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до вирішення. Також проситься всіх членів, щоби в неділю, 19. травня, бути точно в годині 1:30 пополудні на площі, бо буде знимка нашого товариства. Обовязком є кожного члена бути на фотографії, яка має бути в память 30-літнього ювилею. Кожний член най візьме з собою свою ленту. — І. Кокольський, секр.

ДЖАНСТОН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11., відбудуться 19. травня, в гали церковній на Вудвіл, в годині 12:30 по Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути на ці збори і вирівняти свої залеглости. Подається до відома всім членам, що довше як два місяці не можемо висилати вкладки до головної канцелярії; котрий член буде довгувати довше як два місяці, буде безпроволочно суспендований. — М. Макар, предс.; Т. Волощук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 18. травня, в годині 8. ввечір, в гали під ч. 30 Іст 7. вул. Проситься всіх членів прибути на збори. Також напоминається довгуючих членів вирівняти свої залеглости. — Антін Карпович, рек. секр.

МОЖНА ЛЮДИНУ В НАПЕРСТОК СХОВАТИ

Колиб ви врізали тонесеньку пластинку дерева й положили її під сильно побільшаюче скло, то ви побачилиб, що навіть і дубове дерево таке діраве, як решето. Колиб ви поглянули на ту пластинку дерева крізь іще сильніше побільшаюче скло, то ви побачилиб великі порожні прогалини, що тільки тут і там поперетинані тонесенькими волоконцями. Таке саме й ваше тіло. Коли поглянути на тіло крізь страшенно побільшаюче скло, то й тіло виглядалоб іще ріднішим навіть, як решето. Так далеко від себе порозміщувані такі малесенькі одробинки, які називаємо молекулами та атомами. Тому то якби здавив так тіло докупи, щоб кожний атом став при самім атомі, то цілим людським тілом навіть і наперстка не наповнив би... От недавно астрономи спостерегли, що в небесних просторах є і такі зорі, що вже так згущені, що на них і така грудочка, як от цукорочок, важить кілька міліонів фунтів. Як би людину з нашої землі якимось чином перекинути на одну з таких зірок, то так її здавилоб докупи, що можнаб змістити її в малесенький наперсток. Ну; але є й такі зорі, на яких людське тіло виглядалоб таким твердим та густим, як от штабка заліза.

ЗАГРОЖЕНІ ПАНУЮЧІ.

Вільгельміна, королева Голяндії, й Леопольд, король Бельгії, підчас недавньої візити короля в королевої.

КЛЕНОВИЙ ЦУКОР

Під кінець березня та на початку квітня майже 50,000 фармерів Квебеку та Онтаріо мали свої цукрові жнива. Понад 20,000,000 дерев цукрового клену використовують річно в цих двох провінціях для збору кленового соку. Цього року сік тече дуже добре і сподіваються доброго збору. Минулого року сік був стриманий поганою погодою.

Найліпше тече сік тоді, коли за дня світить сонце хоч кілька годин, а в ночі є мороз. Року 1939 з соку було вироблено 2,302,200 ґальонів кленового сиропу та 2,900,200 фунтів кленового цукру. Провінція Квебек постачає приблизно 80% усеї продукції, головно в своїх східних околицях. Думають, що попит на кленовий сироп та цукор буде дуже великий цього року.

Лікар: Ласкава пані, з вами не є так дуже зле, але ви потребуєте повного спокою.

Пацієнтка: Алеж, пане докторе, прошу вас оглянути мене ліпше. Прошу поглянути на мій язик.

Лікар: Так, пані, він також потребує спокою.

Торговець цвітів до прохожого:

— Пане, купіть гарні рожі!
— Дякую.
— То може яку цвітку для вашої добродійки.
— Не маю жінки.
— То для нареченої.
— Нареченої також не маю.
— О, пане, коли так, то ви повинні рішучо купити собі величезну китицю цвітів, що ви такі щасливі!

ТАРЗАН, ч. 3. Сполох Джейни.

Дивним дивом Залім Халіс, котрий зарядив це загадкове схоплення Тарзана, стримав злочинну руку напасника.

„Тарзанові ще не час умирати", звернув він увагу напасникові і додав: „Він іще потрібний для моеї цілі".

Пан нетрів, схоплений у лапку немов звір, інстинктовно почав видавати з себе голоси ратунку — голоси стурбованої мавпи.

На покладі корабля цей голос зачула Джейн. Вона відразу пізнала його і, не звертаючи увагу на власну небезпеку, кинулась йому на поміч.